

**UCHWAŁA NR XXXIII/296/21  
RADY GMINY SICIENKO**

z dnia 29 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022.**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i poz. 1834) oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjąć Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy  
Sicienko

**Arkadiusz  
Kazimierz Szczepaniak**

Załącznik do uchwały Nr XXXIII/296/21  
Rady Gminy Sicienko  
z dnia 29 grudnia 2021 r.

**GMINNY PROGRAM  
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII  
NA TERENIE GMINY SICIENKO  
NA ROK 2022**

**Urząd Gminy w Sicienku**

Sicienko, grudzień 2021 r.

## WPROWADZENIE

---

Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sicienko na rok 2022, zwany dalej Programem, stanowi kontynuację oraz uzupełnienie wcześniej prowadzonych działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom. Uzupełniono go o zdobyte w trakcie realizacji poprzednich programów doświadczenia oraz wnioski wynikające z diagnozy lokalnych problemów wykonanej dla Gminy Sicienko w roku 2019. Wskazują one jednoznacznie na konieczność łączenia oddziaływań w zakresie profilaktyki alkoholowej z działaniami zapobiegającymi innym uzależnieniom od środków psychoaktywnych oraz uzależnieniom behawioralnym. Stąd konieczność realizacji wielowymiarowych działań w zakresie przemocy i cyberprzemocy oraz kształtujących umiejętności interpersonalne i społeczne (np. komunikacja, poczucie własnej wartości szacunek do siebie, swojego ciała, do drugiego człowieka itp.). Właściwe wydaje się kreowanie profilaktyki uzależnień poprzez wzmacnianie czynników ochronnych i eliminację czynników ryzyka. Program jest powiązany z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Sicienko.

Program przedstawia zadania własne gminy związane z przeciwdziałaniem narkomanii wynikające z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Program realizowany jest przez Urząd Gminy w Sicienku, w tym przez pełnomocnika wójta ds. realizacji programu, a poszczególne zadania Programu mogą zostać zlecone do wykonania wybranym wykonawcom.

Realizacja Programu prowadzona będzie w oparciu o środki własne gminy uzyskane z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119).

Podstawę do działań w zakresie przeciwdziałania *narkomanii* stanowi Narodowy Program Zdrowia. Program uwzględnia cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia (NPZ). W dniu 30 marca 2021 r. Rada Ministrów przyjęła Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 (NPZ). Celem strategicznym NPZ jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Cele operacyjne NPZ obejmują m.in.:

- Profilaktykę uzależnień.
- Promocję zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne NPZ, będące podstawą działań określonych Programem to profilaktyka uzależnień i promocja zdrowia psychicznego.

W ramach profilaktyki uzależnień określone w NPZ zostały m.in. nw. zadania:

1) *Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom*, w tym:

- Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom;
- Monitorowanie i badania problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, spożywania alkoholu;

- Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień;
  - Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego;
- 2) *uzależnienia od zachowań (uzależnienia behawioralne)*
  - 3) *uzależnienia od narkotyków.*

Wykaz zadań służących realizacji celu operacyjnego NZP „Promocja zdrowia psychicznego” zawiera:

- 1) Promocja zdrowia psychicznego,
- 2) Zapobieganie zachowaniom samobójczym.

Jednym z wielu działań służących ochronie zdrowia, zmierzającym do zapobiegania problemom związanym z używaniem substancji psychoaktywnych jeszcze zanim wystąpią, jest profilaktyka. Aby przyniosła ona pożądane rezultaty, powinna być prowadzona w oparciu o programy i działania o potwierdzonej naukowo skuteczności.

Program stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania narkotyków, jak również innych środków psychoaktywnych.

Narkomania od lat stanowi problem o zasięgu globalnym. Powstaje na podłożu przeobrażeń zachodzących we współczesnym świecie i jest istotnym problemem społecznym, prawnym, medycznym, kulturowym oraz politycznym. Stanowi wyzwanie dla większości społeczeństw. Niesie za sobą poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób zakaźnych, tj. HIV, gruźlica, zakażenia wirusem żółtaczki typu B i C, infekcje przenoszone drogą płciową. Powszechnie znana jest skala trudności w leczeniu, rehabilitacji i readaptacji osób uzależnionych. Narkomania ponadto jest ściśle związana z wieloma innymi problemami społecznymi takimi jak: bezrobocie, ubóstwo, prostytucja, przestępczość czy bezdomność oraz innymi uzależnieniami behawioralnymi takimi jak hazard czy alkoholizm i zachowaniami dysfunkcyjnymi m.in. przemocą.

Szczególnie narażona na skutki wywołane działaniem środków odurzających jest młodzież, głównie z powodu lekceważenia problemu i panującą modę na zażywanie substancji psychoaktywnych. Dealerzy narkotykowi działają wszędzie tam, gdzie gromadzi się młodzież (np. dyskoteki, kluby, szkoły). Młodzi ludzie mają dosyć beztroski stosunek do problemu używania narkotyków i zjawiska narkomanii. Nadal jest moda na zażywanie substancji uzależniających, traktowanych jako element zabawy, relaksu, rozrywki, pomocy w nauce, wspomagania przeżyć i doznań. Rozpoznanie zjawiska narkomanii jest coraz trudniejsze z uwagi na „nowocześniejsze” formy przeprowadzania transakcji handlowych a także pojawiające się nowe środki psychoaktywne, do których należą dopalacze.

Istotą działań profilaktycznych jest przeciwdziałanie zagrożeniom, których wystąpienie lub spotęgowanie w przyszłości wydaje się wysoce prawdopodobne. Powszechnie uważa się, że skuteczna profilaktyka jest optymalnym sposobem hamowania rozwoju lub ograniczania skali zjawisk uznanych za niekorzystne i dolegliwe społecznie. Z tego też względu jest znacznie bardziej opłacalna niż kosztowne działania naprawcze.

Działania profilaktyczne to również wspieranie młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, aby nie było potrzebne „podpieranie się” substancjami uzależniającymi. To uczenie umiejętności mówienia „nie” w sytuacjach, gdy młody człowiek jest poddany presji otoczenia.

W ustawie zapisano zadania związane z przeciwdziałaniem narkomanii, które należą do zadań własnych gminy i mają być realizowane z uwzględnieniem potrzeb lokalnych. W tym obszarze ustawa łączy się z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W Programie uwzględnia się działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach na terenie gminy, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach czynników ryzyka i czynników chroniących. W ramach Programu w szkołach są realizowane w szczególności działania o potwierdzonej skuteczności lub oparte na naukowych podstawach.

Zadania samorządu w zakresie przeciwdziałania narkomanii (zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii) obejmują w szczególności:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy *narkomanii*, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów *narkomanii*, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów *narkomanii*;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Wójt w celu realizacji ww. zadań, opracowuje projekt Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

W Gminnym Programie uwzględnia się również działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach i placówkach systemu oświaty czynników ryzyka i czynników chroniących, przeprowadzaną zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie wymienionego już art. 22 ust. 3 ustawy. W ramach Programu w szkołach są realizowane w szczególności działania o potwierdzonej skuteczności lub oparte na naukowych podstawach, prowadzone w zakresie ww. działalności.

## 1. CELE PROGRAMU

---

**Głównym celem programu jest ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież. Program ma również na celu realizację działań zmierzających do podnoszenia poziomu wiedzy i świadomości na temat zażywania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych poprzez prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych i terapeutycznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów społecznych w czasach pandemii COVID-19.**

### **Cele szczegółowe:**

- 1) ograniczenie zjawiska używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy, w szczególności przez dzieci i młodzież, poprzez realizowanie działań profilaktycznych,
- 2) ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych nadużywaniem narkotyków i innych środków psychoaktywnych,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie promocji zdrowego stylu życia,
- 4) monitorowanie problemów związanych z narkomanią na terenie Gminy Sicienko.

Realizacja Programu ma docelowo prowadzić do ochrony dzieci i młodzieży przed wchodzeniem w kontakt z substancjami psychoaktywnymi, w tym dopalaczami, uzależnianie się. Nie mniej istotnym celem jest wzrost wiedzy mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji sięgania po środki uzależniające.

Powyższe cele realizowane będą poprzez:

- 1) podjęcie działań mających na celu ograniczenie problemów związanych z używaniem narkotyków oraz substancji narkotycznych,
- 2) zainicjowanie długofalowego procesu edukacji społecznej polegającej na systematycznym i rzetelnym dostarczaniu fachowej wiedzy wszystkim podmiotom zainteresowanym tematem zagrożeń związanych z narkomanią i uwrażliwienie na wczesne oznaki uzależnienia oraz informowanie o dostępnych formach pomocy,
- 3) uświadomienie i przekonanie społeczeństwa do zasadności prowadzonych kampanii i przedsięwzięć edukacyjnych oraz profilaktycznych w przedmiocie uzależnienia od środków odurzających i narkotyków,
- 4) stworzenie spójnego systemu przeciwdziałania narkomanii poprzez nawiązanie merytorycznej współpracy różnych instytucji, jednostek oświatowych, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych między innymi w celu realizacji programów edukacji zdrowotnej, zmierzających do modyfikowania stylu życia poprzez propagowanie zdrowego stylu życia, wolnego od narkotyków i innych używek, szczególnie wśród dzieci i młodzieży,
- 5) wypracowanie wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych racjonalnych postaw wobec narkotyków i innych substancji o działaniu odurzającym poprzez wdrażanie i realizację nowoczesnych programów profilaktycznych.

## 2. DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW

---

W celu identyfikacji kluczowych problemów związanych z narkomanią na terenie Gminy Sicienko wykorzystano następujące dane źródłowe i dokumenty:

- sprawozdania z realizacji programów profilaktycznych oraz programów profilaktyczno-wychowawczych,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025,
- Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Sicienko opracowana w 2019 roku,
- wnioski z warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży realizowanych w szkołach,
- wnioski z warsztatów skierowanych do rodziców uczniów;
- diagnoza w zakresie występujących w szkołach i placówkach systemu oświaty czynników ryzyka i czynników chroniących przeprowadzana, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- wyniki ogólnopolskiej diagnozy społecznej uczniów 2018 „Lustro”, przeprowadzonej w ramach kampanii Zachowaj Trzeźwy Umysł.

### **Wyniki Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Sicienko 2019 – wybrane zagadnienia**

Raport miał na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzecią, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk. Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych na terenie gminy Sicienko wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska: dorośli mieszkańcy, dzieci i młodzież szkolna, sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu. Dane pochodzące z badań ankietowych uzupełniono o dane na temat funkcjonowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku, Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego.

Badania w pierwszej grupie miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-ołówek i obejmowały mieszkańców gminy Sicienko, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie. W badaniu wzięło udział łącznie 150 osób. Badaniem objęto 70 kobiet oraz 80 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 39 lat.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,

- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu,
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie, w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych,
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Wyniki diagnozy:

### **Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze**

84% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Jednakże, łącznie 16% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne, takie jak narkotyki lub dopalacze.

84% respondentów nie słyszało o osobach w ich otoczeniu, które przyjmowałyby substancje odurzające. 13% badanych zna osoby, które przyjmują marihuanę lub haszysz, 6% - leki używane w celu odurzenia się, 5% - LSD, 3% - amfetaminę, a 2% - dopalacze.

90% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze. 10% badanych twierdzi, że posiada taką wiedzę.

W polskim społeczeństwie oprócz narkotyków i dopalaczy poważnym problemem są również leki dostępne w aptekach. Niektóre z nich np. pseudoefedryna wywierają wpływ na układ nerwowy i mogą być stosowane niezgodnie z przeznaczeniem w celu wywołania efektów odurzających. Wiele osób może być także uzależnionych od powszechnie dostępnych leków przeciwbólowych. 12% respondentów przyznaje, że ma w swoim otoczeniu osoby uzależnione od leków, a 16% badanych mieszkańców podejrzewa, że pewne osoby, które znają są uzależnione od leków, ale nie mają co do tego pewności. 72% badanych nie ma w swoim otoczeniu nikogo, kto byłby uzależniony od leków.

### **Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży**

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy.

### Charakterystyka grupy badanej

W badaniu wzięli uczniowie szkół podstawowych w gminie Sicienko.

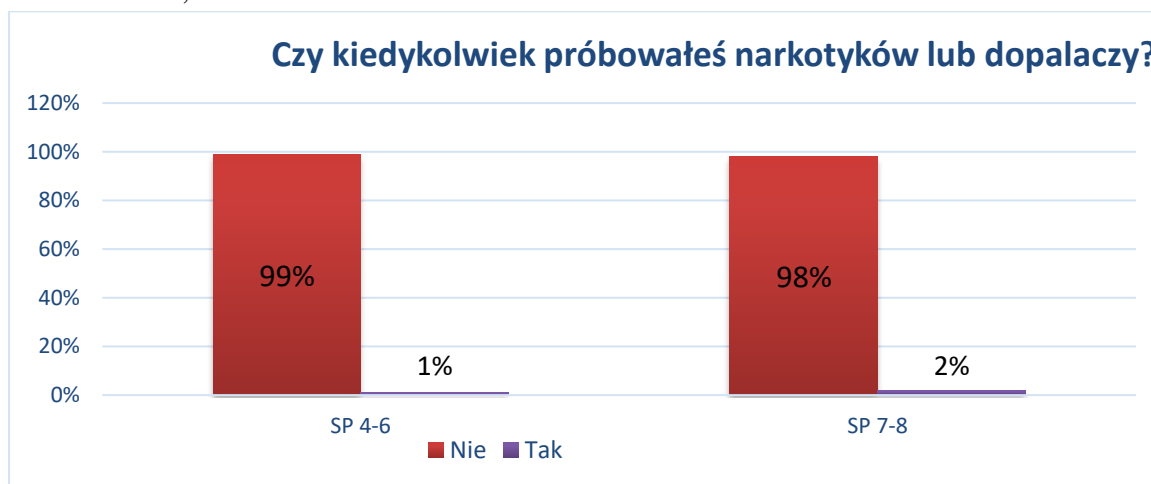
<i>Liczebność grup badanych</i>	
<b>Klasy 4-6 szkół podstawowych (SP 4-6)</b>	137
<b>Klasy 7-8 szkół podstawowych (SP 7-8)</b>	102
<b>ŁĄCZNIE</b>	<b>239</b>

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające: najlepiej w klasie czują się uczniowie klas młodszych szkoły podstawowej (łącznie 93%<sup>1</sup>). Takiego samego zdania jest 90% uczniów klas starszych szkoły podstawowej. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 2% uczniów klas 4-6 oraz 6% uczniów klas 7-8 przeciwnie określa swoje odczucia – do tego stopnia, że chcieliby zmienić klasę.

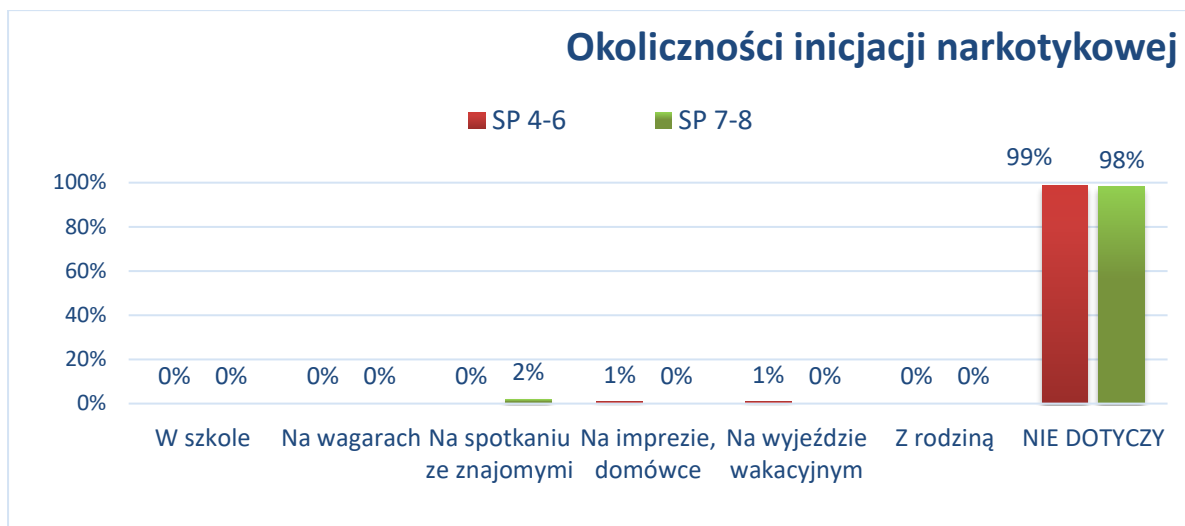
### Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze

Wyniki badań wskazują, że zdecydowana większość badanych uczniów w gminie Sicienko nie przejawia problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy: SP 4-6 - 99%; SP 7-8 - 98%.

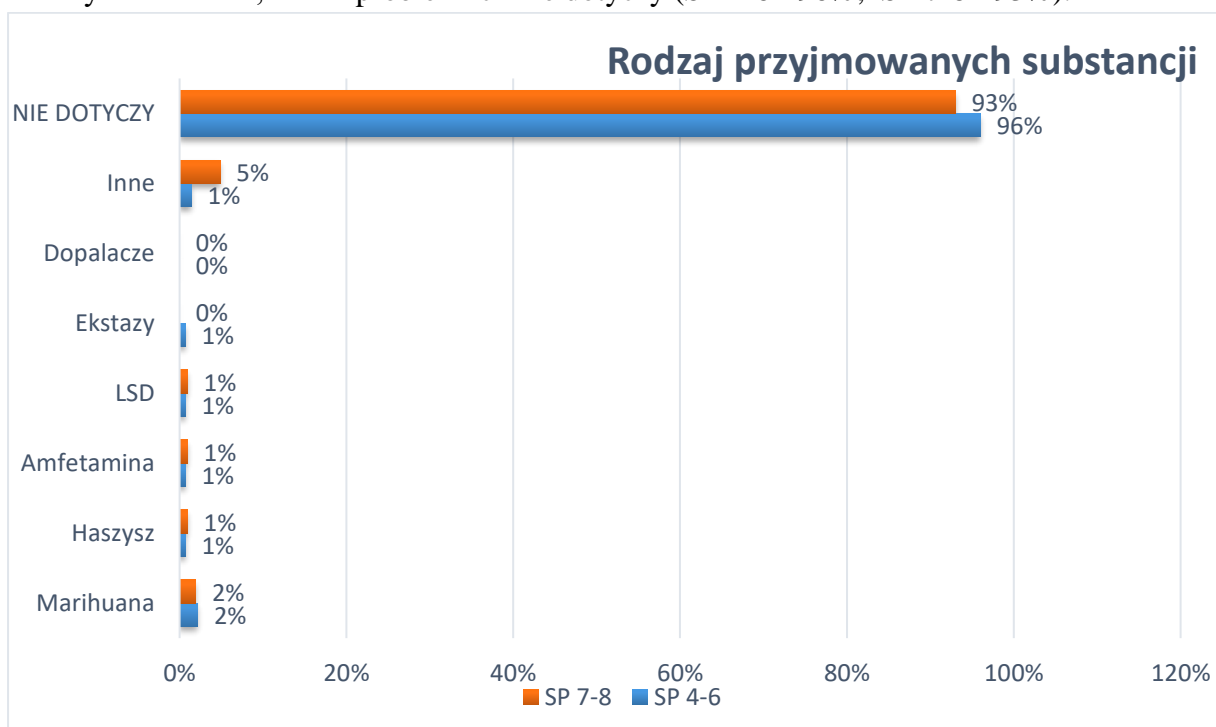


Kolejnym pytaniem zadany uczniom było: „W jakich okolicznościach pierwszy raz spróbowałeś/aś narkotyków lub dopalaczy?” Z wypowiedzi badanych uczniów wynika, że ten problem w zdecydowanej większości ich **nie dotyczy** (SP 4-6 – 99%; SP 7-8– 98%).

<sup>1</sup> Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę i raczej dobrze.*



Substancje, które przyjmowały osoby deklarujące kontakt z narkotykami to głównie<sup>2</sup> marihuana (SP 4-6 - 2%; SP 7-8 – 2%). Należy jednak wziąć pod uwagę, że odpowiedzi uczniów odzwierciedlają ich pojedyncze deklaracje, ponieważ zdecydowana większość badanych wskazała, że ten problem ich nie dotyczy (SP 4-6 - 96%; SP 7-8 - 93%).



Zdecydowana większość dzieci i młodzieży szkolnej w gminie Sicienko nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze (SP 4-6- 96%; SP 7-8 – 91%).

Uczniowie w większości nie wiedzą czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w ich środowisku (SP 4-6 - 89%; SP 7-8 – 77%). Jednakże, łącznie 3% uczniów klas 4-6 oraz łącznie 9% uczniów klas 7-8 twierdzi, że jest to łatwe lub bardzo łatwe. Łącznie 8% uczniów klas 4-6 oraz łącznie 14% uczniów klas 7-8 uważa, że jest to raczej lub bardzo

<sup>2</sup> Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

trudne. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

### Postawy wobec substancji psychoaktywnych

Zbadano postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

#### Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 4-6

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	30%	23%	18%	29%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	9%	20%	24%	47%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	62%	9%	3%	26%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	3%	4%	15%	78%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	12%	6%	13%	69%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	9%	17%	19%	55%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	4%	6%	11%	79%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	56%	18%	6%	20%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	9%	11%	17%	63%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	4%	3%	16%	77%

#### Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 7-8

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	27%	34%	22%	17%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	14%	27%	26%	33%

Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	42%	23%	20%	15%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	2%	10%	18%	70%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	12%	19%	19%	50%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	6%	8%	27%	59%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	3%	6%	15%	76%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	54%	20%	5%	21%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	5%	11%	20%	64%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	6%	16%	30%	48%

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w gminie Sienko można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

### 1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców gminy.

Wśród badanych mieszkańców gminy Sienko problem zażywania narkotyków i dopalaczy jest niewielki. Większość badanych twierdzi, że nie zna w swoim bliskim otoczeniu osób zażywających substancje odurzające. Jednakże 16% respondentów zna osoby zażywające substancje psychoaktywne, a 10% twierdzi, że wie, gdzie można nabyć tego typu substancje.

### 2. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych osób eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnione wśród badanych uczniów gminy Sienko są spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie papierosów. W grupie badanych uczniów problem eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze, jest znikomy.

Rekomendacje: podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców. **W gminie Sienko problem zażywania narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży szkolnej jest znikomy.** Zdecydowana większość badanych uczniów w gminie nie przejawia problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy. Zdecydowana większość uczniów nie wie, gdzie można kupić substancje psychoaktywne w ich środowisku. Jednak, co jest niepokojące, 3% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej twierdzi, że zakup narkotyków i dopalaczy jest w ich środowisku raczej lub bardzo łatwy.

Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

### **3. Pozytywne tendencje w dynamice problemów społecznych.**

a) Większość młodych ludzi oceniła swoje relacje z rodzicami jako pozytywne, co wskazuje na korzystną atmosferę wychowawczą i przyjazne środowisko domowe panujące w rodzinach.

b) Problem używania substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki i dopalacze wśród uczniów w gminie Sicienko jest znikomy.

### **Oddziaływania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży – rekomendacje oparte na modelu profilaktyki pozytywnej:**

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych postaw antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania<sup>3</sup>. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu<sup>4</sup>. Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka<sup>5</sup>:

#### **Czynniki ryzyka**

- 1) przemoc rówieśnicza
- 2) odrzucenie przez rówieśników
- 3) słaba więź ze szkołą
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) niepowodzenia szkolne

#### **Czynniki chroniące**

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: *wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych*<sup>6</sup>.

Można je pogrupować w kilka kategorii:

- 1) poczucie przynależności

<sup>3</sup> World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

<sup>4</sup> Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

<sup>5</sup> Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra

<sup>6</sup> Słownik terminów według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Źródło: [http://www.parpa.pl/download/sownik\\_terminow.pdf](http://www.parpa.pl/download/sownik_terminow.pdf) (dostęp: 28.10.2017).

- 2) pozytywny klimat szkoły
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza
- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy<sup>7</sup>.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Zadaniem warsztatów profilaktycznych jest wzmacnianie czynników chroniących oraz osłabianie czynników ryzyka. Warto pamiętać, że oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych.

Kolejnym wnioskiem związanym ze skutecznością profilaktyki jest konieczność **planowania cyklicznych działań**. Warunkiem zmiany postawy (a więc nadrzędnego celu oddziaływań profilaktycznych) jest ich regularne utrwalanie, zastępowanie zachowań destruktywnych konstruktywnymi oraz wspieranie uczniów w zdobywaniu wiedzy nie tylko na temat zagrożeń przyjmowanych przez nich postaw, ale także pomoc w gromadzeniu wiedzy na temat alternatywnych postaw, tj. warunkujących poprawę jakości funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnym i rodzinnym. Jednym z elementów skutecznej profilaktyki jest także ewaluacja podejmowanych działań. Jej cel wiąże się z oceną skuteczności wprowadzanych zmian i planowaniu następnych.

Wśród postulowanych oddziaływań profilaktycznych należy wyróżnić<sup>8</sup>:

- zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego;
- wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii;
- wspieranie uczniów w rozwijaniu ich pasji, zainteresowań oraz w kształtowaniu w nich postaw ukierunkowanych na twórczość, kreatywność i motywację odkrywania nowych rzeczy;
- wzmacnianie w uczniach poczucia przynależności, skuteczności i sprawczości;
- kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nich odpowiedzialności.

Warto również wspomnieć, że obok oddziaływań kierowanych do uczniów warto planować także szkolenia profilaktyczne dla grona pedagogicznego oraz rodziców. Jest to warunkiem inicjowania zmian systemowych, a więc nie tylko pracy nad zasobami osobowymi uczniów, ale także kształtowania ich środowiska szkolnego oraz rodzinnego – głównych środowisk, w których funkcjonują.

---

<sup>7</sup> Rządowy Program na lata 2014-2016, *Bezpieczna i przyjazna szkoła*.

<sup>8</sup> A. Jaros, R. Jaros, *Czynniki ryzyka i czynniki chroniące związane z zachowaniami problemowymi – przegląd badań przeprowadzonych w Polsce [w:] Zapobieganie wykluczeniu z systemu edukacji dzieci i młodzieży nieprzystosowanej społecznie: perspektywa pedagogiczna, (red.) J. E. Kowalska, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2014, s. 12-13.*

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii, szkoły w Gminie Sicienko prowadzą systematyczną działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną wśród uczniów, ich rodziców lub opiekunów oraz nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły w celu przeciwdziałania narkomanii. W każdej szkole została opracowana diagnoza w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka oraz uwzględniono działania prowadzone w ramach ww. działalności, wynikające z diagnozy, w programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły.

Z diagnozy przeprowadzonej w szkołach wynika m.in., że:

- szkoły zauważają potrzebę rozszerzenia działań na rzecz profilaktyki uzależnień, przemocy, zdrowego odżywiania, sposobów aktywnego spędzania wolnego czasu,
- nauczyciele deklarują realizowanie zadań związanych z zagrożeniem uzależnieniami dzieci i młodzieży od papierosów, alkoholu, narkotyków, dopalaczy,
- ważna jest promocja zdrowego stylu życia i edukacja na temat szkodliwości uzależnień,
- niewystarczająca jest wiedza uczniów i rodziców na temat zagrożeń związanych z cyberprzemocą oraz korzystania z mediów społecznościowych.

Propozycje działań zgłoszone przez Dyrektorów szkół i pedagogów szkolnych:

- kontynuowanie działań w zakresie profilaktyki pierwszorzędowej,
- organizowanie szkoleń dla nauczycieli, dyrektorów szkół, pedagogów,
- pomoc psychologiczna,
- pedagogizacja rodziców,
- realizacja programów Unplugged,
- kontynuacja zajęć socjoterapeutycznych oraz realizacja programu Spójrz inaczej,
- zwiększenie udziału szkoły w programach rekomendowanych.

Gmina Sicienko otrzymała też wyniki ogólnopolskiej Społecznej Diagnozy Uczniów 2018 pt. „Lustro”, która podejmuje analizę społecznych zagadnień w perspektywie młodzieży. Zagadnienia te odnoszą się do podstawowych problemów życia społecznego i diagnozują młodzież w następujących obszarach:

- szkoła;
- rodzina;
- zdrowie;
- zwyczaje żywieniowe;
- przemoc i agresja;
- graniu w gry, korzystanie z internetu i smartfona,
- podstawowe czynności życia społecznego,
- praca i ekonomia,
- kapitał społeczny.

Badaną populację stanowili uczniowie szkół podstawowych z samorządów biorących udział w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł 2018”. Do badań ankietowych przystąpiły dzieci i młodzież w dwóch grupach wiekowych: klasy młodsze (V i VI klasa szkół podstawowych) oraz roczniki starsze (czyli klasy VII i VIII szkół podstawowych). Respondenci stanowili próbę reprezentatywną dla ogółu uczniów szkół podstawowych kształcących się w małych i średnich miastach z terenu całej Polski. Łącznie w badaniu wzięli udział uczniowie z około 294 gmin. Badanie było realizowane za pomocą liczącego 60 pytań kwestionariusza ankiety internetowej (CAWI) wypełnianej audytoryjnie w dniach 1 października 2018 r. – 12 stycznia 2019 r. Po stronie samorządów bezpośredni udział w badaniu brali koordynatorzy (nauczyciele, pedagodzy), którzy nadzorowali przeprowadzenie badania w wyznaczonej placówce (np. w szkole).

Kluczowe wnioski ogólne z tej diagnozy:

Szkoła:

- Co najmniej co trzeci uczeń deklaruje, że nauka nie sprawia mu większych trudności.
- Uczniowie są raczej zadowoleni ze swoich relacji z wychowawcami i nauczycielami, jednak z wiekiem te relacje słabną.
- Co najmniej połowa badanych przynajmniej raz na tydzień nie rozumie tego, co mówi do nich nauczyciel. Wskaźnik ten rośnie wraz z poziomem klasy.
- Nadal utrzymuje się wysoki status nauczyciela. O sprawiedliwym podejściu nauczycieli do uczniów przekonanych jest więcej niż połowa uczniów.

Rodzina:

- Większość badanych jest zadowolona ze swoich relacji z matką, rzadziej z ojcem. Z wiekiem ulegają one osłabieniu. Chłopcy lepiej niż dziewczęta oceniają swoje kontakty z matką.
- Ponad połowa uczniów, którzy mają rodzeństwo, deklaruje, że utrzymuje z nim pozytywne relacje.
- Młodzież wyraża zadowolenie ze swoich stosunków z rówieśnikami, chociaż z wiekiem się one pogarszają. Chłopcy lepiej niż dziewczęta oceniają swoje kontakty rówieśnicze.
- Okres szkoły podstawowej to czas, kiedy młodzi ludzie spotykają się ze śmiercią przynajmniej jednego dziadka lub babci; wraz z poziomem klasy następuje pogorszenie stosunków z dziadkami.
- Największy wpływ na wizję małżeństwa i rodziny mają tradycyjne źródła wiedzy i doświadczenia rodzinne. Warto podkreślić, że duże znaczenia ma także internet, nauczyciele i Kościół. Wzorzec rodziny ulega zmianom uwarunkowanym wiekiem badanych oraz ich płcią.
- Uczniowie starsi sięgają nie tylko po częstokroć skrajne wzorce, jakie mogą znaleźć w telewizji, internecie czy grach wideo. Z wiekiem wachlarz wskazywanych źródeł rozszerza się o Kościół, przyjaciół i znajomych. Dziewczęta częściej pozostają przy tradycyjnych wzorcach, chłopcy sięgają po alternatywne, bardziej nowoczesne i nie zawsze dobre.

- Spośród ogółu wartości, jakie wskazują ankietowani, najbardziej cenionymi są: miłość na całe życie, przyjaźń, dobra praca w dorosłym życiu, rozwijanie swoich zainteresowań i hobby. Bóg jest najważniejszy w życiu dla co czwartego ankietowanego i znajduje się na siódmym miejscu.

#### Zdrowie:

- W ramach swojego czasu wolnego uczniowie najchętniej spotykają się ze znajomymi, a następnie korzystają ze smartfonów lub tabletów. Sport plasuje się dopiero na trzecim miejscu. Trzeba podkreślić, że ankietowani częściej korzystają z internetu lub oglądają telewizję niż sięgają po książkę.
- Dominującymi aktywnościami sportowymi uczniów, poza lekcjami wychowania fizycznego w szkole, jest gra w piłkę nożną, jazda na rowerze oraz pływanie, jak również jazda na wrotkach, rolkach fiszkach. Spośród ogółu badanych co siódmy uczeń nie uprawia żadnego sportu poza lekcjami. Płeć różnicuje aktywność fizyczną uczniów: chłopcy częściej grają w piłkę nożną, jeżdżą na rowerze, a także pływają.
- Co siódmy uczeń nie podejmuje żadnej aktywności fizycznej. W zajęcia sportowe częściej angażują się chłopcy niż dziewczęta.
- Częstotliwość uprawiania sportu zmienia się wraz z wiekiem badanych.
- Subiektywna ocena stanu zdrowia, jak również ocena własnej kondycji fizycznej, jest na dobrym poziomie, chociaż część respondentów słabo ocenia swój stan zdrowia.
- Subiektywne odczucie stanu zdrowia jest skorelowane z poczuciem niewyspania. Spośród uczniów, którzy bardzo źle go oceniają, prawie każdy czuje się niewyspany co najmniej raz w tygodniu.

#### Zwyczaje żywieniowe

- Prawie co dziesiąty uczeń zazwyczaj nie je śniadań. Częściej nie jedzą go uczniowie starsi niż młodsi.
- Spośród różnych przekąsek młodzi ludzie najczęściej spożywają owoce, rzadziej warzywa, jednak więcej niż połowa przynajmniej raz w tygodniu je czekoladę, ciastka, chipsy.
- Co czwarty respondent jest przekonany, że jego zwyczaje żywieniowe są całkowicie zdrowe, a czterech na sześciu uważa, że ich nawyki żywieniowe są trochę zdrowe, a trochę niezdrowe.
- Z wiekiem zmniejsza się przekonanie o zdrowym odżywianiu się oraz zmianie na gorsze ulegają nawyki spożywania poszczególnych posiłków, niezdrowych przekąsek i słodczy.
- Z wiekiem zmniejsza się również spożycie owoców i warzyw, a zwiększa korzystanie z leków przeciwbólowych i napojów.
- Spośród badanych uczniów trzech na siedmiu ma kontakt z palącymi papierosy rówieśnikami, co trzeci spotyka się z kolegami i koleżankami, którzy piją piwo, co czwarty ma kontakt z kimś, kto w ciągu ostatniego roku spróbował wódki i szampana, co piąty koleguje się z rówieśnikiem pijącym wino lub drinki.
- **Na dziesięciu kolegów statystycznego ucznia znajdzie się jeden, który w ciągu ostatniego roku spróbował dopalaczy, a w klasie liczącej 14 osób przynajmniej jedna osoba tych dopalaczy spróbowała.**

- Palenie papierosów w ciągu ostatniego roku ma za sobą co ósmy uczeń szkoły podstawowej.
- **2,6% uczniów raz na tydzień pali marihuanę.**
- **W ciągu roku 3,3% sięgnęło po dopalacze.**
- Najbardziej popularnymi trunkami wśród młodzieży są: szampan, piwo, wino, wódka, dopiero później drinki.

#### Przemoc i agresja:

- Ponad 60% ankietowanych spotyka się przynajmniej raz w miesiącu z agresją fizyczną i psychiczną.
- Skala agresji wzrasta wraz z wiekiem ankietowanych.

#### Granie w gry, korzystanie ze smartfona i internetu

- Korzystający z internetu młodzi ludzie to *bierni on-line*.
- Najczęściej kontaktują się ze znajomymi za pomocą komunikatorów, śledzą kanały na YouTube oraz słuchają muzyki.
- Co czwarty ankietowany codziennie gra w grę na konsoli lub na komputerze, zarówno młodszy jak i starsi.
- Trzech na siedmiu gra codziennie w grę na smartfonie.
- Blisko trzy piąte codziennie bierze smartfona do szkoły.

#### Podstawowe czynności życia codziennego

- W życiu codziennym ankietowani najczęściej słuchają muzyki oraz pomagają rodzicom w obowiązkach domowych.
- 42,2% respondentów poświęca świąteczny czas na naukę, a 11,7% opuszcza z powodu nauki uroczystości rodzinne. Skala zjawiska wzrasta wraz z wiekiem badanych.
- Blisko 70% uczniów jest zaangażowanych w jakieś regularne zajęcia pozaszkolne, najczęściej są to zajęcia niezwiązane ze sztuką i rozwojem artystycznym uczniów – dominują korepetycje.

#### Praca i ekonomia

- Prawie każdy ankietowany dostaje od rodziców jakieś pieniądze; codziennie pieniądze dostaje co dziesiąty ankietowany.
- Najczęściej ankietowani dostają pieniądze z okazji urodzin, wycieczek szkolnych oraz gdy o nie poproszą.
- Młodzież zbiera pieniądze na zakup wymarzonej rzeczy. Dziewczęta na zakup ubrań, chłopcy na gry komputerowe i sprzęt elektroniczny.
- Co czwarty ankietowany w ciągu ostatnich wakacji często albo bardzo często podejmował pracę zarobkową.

#### Kapitał społeczny

- Co czwarty uczeń szkoły podstawowej uważa, że ludziom można ufać, jednak zdecydowana większość jest przekonana, że ostrożności nigdy za wiele. Z wiekiem rośnie wskaźnik uogólnionego zaufania.
- Ogólnie respondenci wyrażają prospołeczne postawy wobec sukcesu, stawiając na głównym miejscu pracowitość, wykształcenie, a także ciężką pracę. Dwóch na siedmiu wskazuje uczynność, co czwarty własne ambicje, rzadziej spryt.

- Nieletni najczęściej wykazują tak zwany patriotyzm lokalny. Co drugi chciałby pozostać w miejscowości, w której obecnie mieszka, co czwarty jest innego zdania, dla co piątego jest to obojętne, a co dziesiąty jeszcze tego nie wie.
- W sferze moralności opinie respondentów są znacznie podzielone i niejednoznaczne. Spośród ankietowanych trzech na ośmiu wyznaje jasne i niepodważalne zasady, które pozwalają odróżnić dobro od zła, które odnoszą się do każdego i w każdej sytuacji; przeciwnego zdania jest co czwarty ankietowany.
- Permisywizm moralny wzrasta wraz z wiekiem badanych.

### **Wnioski z przeprowadzonych analiz wyników ogólnopolskich (źródło: wyniki badania „Lustro 2018”):**

Pogłębione analizy przeprowadzone w ramach tego badania wskazują, że problem przemocy fizycznej i emocjonalnej jest skorelowany z rodzajem gminy oraz sytuacją materialną uczniów. Okazuje się, że zarówno z przemocą fizyczną, jak i emocjonalną częściej spotykają się uczniowie gmin miejskich niż wiejskich, częściej ze szkół zlokalizowanych w miastach do 20 tys. mieszkańców oraz powyżej 100 tys. mieszkańców. Poza tym ze zjawiskiem jakiegokolwiek przemocy częściej mają do czynienia uczniowie gorzej oceniający warunki materialne swojej rodziny.

Odnosząc się do danych gminnych należy zwrócić uwagę, że internet towarzyszy uczniom niemal na co dzień. Wszelkie próby ograniczenia dostępu do sieci, telefonów komórkowych czy gier może prowadzić do łamania tych ograniczeń przez dzieci. W prawidłowym odbiorze mediów przez dzieci duże znaczenie mają dorośli. To oni uczą ich, w jaki sposób można i trzeba korzystać z tych nowoczesnych środków przekazu.

Badania wykazały, że rodziny o niższych dochodach, w których rodzice są mniej wykształceni, charakteryzują się większą luką pokoleniową w zakresie fachowej wiedzy na temat mediów cyfrowych, bardziej restrykcyjnymi strategiami mediacyjnymi oraz etyką szacunku więzi rodzicielskich. Rodzice o najniższych dochodach i wyższym wykształceniu charakteryzują się dosyć wysoką pewnością siebie pod względem umiejętności cyfrowych, a tym samym bardziej liberalnym niż restrykcyjnym podejściem. Z drugiej strony wiedza o mediach cyfrowych budzi pewne obawy i chęć do wprowadzania bardziej restrykcyjnych strategii. W rodzinach charakteryzujących się wyższymi dochodami i wyższym wykształceniem rodziców można zauważyć nastawienie na „ekspansywną inicjację” wartości rodzicielskich; szeroki wachlarz różnych praktyk negocjacyjnych i różne strategie organizacji dostępu do urządzeń cyfrowych.

Z tego powodu zachęca się, by przy podejmowaniu rozwiązań czy różnego rodzaju inicjatyw mających na celu wzmocnienie kompetencji medialnej dzieci i młodzieży, zwrócić szczególną uwagę na kształtowanie takich cech jak m.in. znajomość technologii mediów, ich organizacji i mechanizmów działania; znajomość języka mediów i tworzenia przekazów medialnych, czyli w jaki sposób media przemawiają do młodego człowieka; umiejętność odróżniania przekazu fikcyjnego od przekazu realnego; znajomość mechanizmów języka perswazji i manipulacji oraz sposobów obrony przed nimi.

Jeżeli chodzi o dane gminne w odniesieniu do zażywania środków psychoaktywnych, zwrócono uwagę na dwie kwestie:

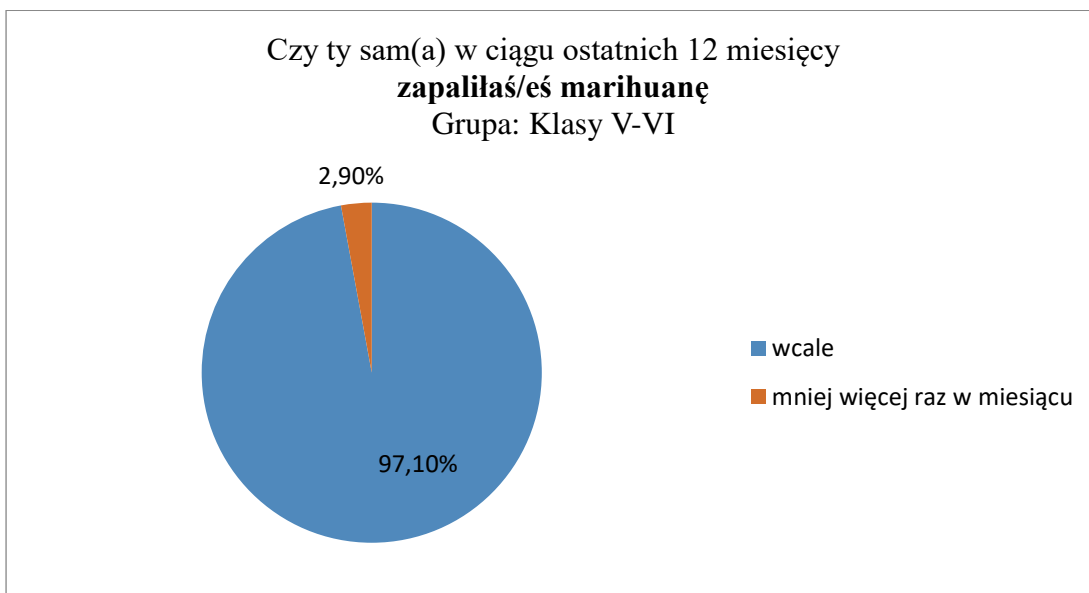
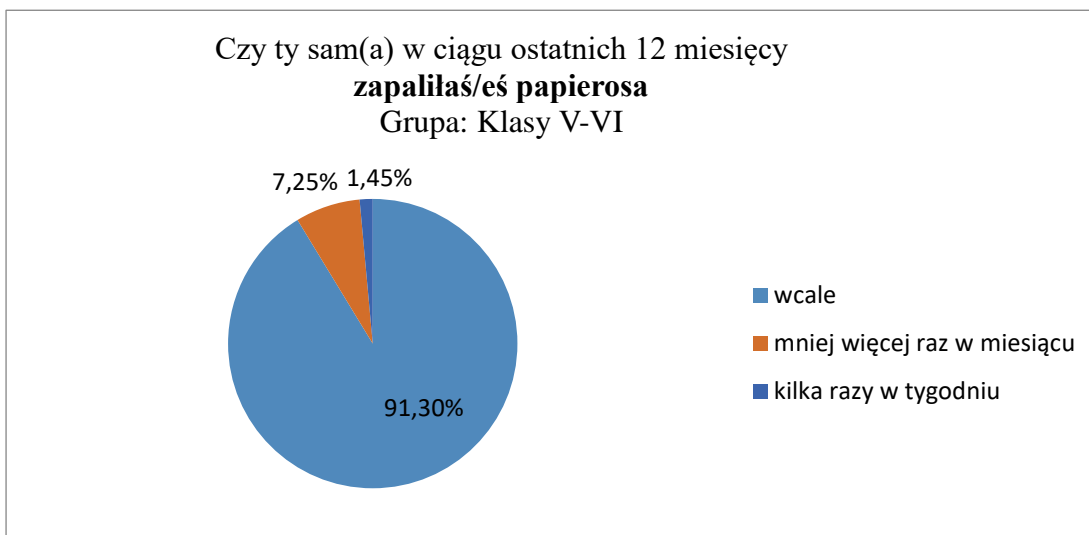
- 1) **problem zażywania dopalaczy, palenia marihuany, spożywania alkoholu w różnych postaciach istnieje wśród młodzieży.** Dokładne dane przedstawione są w tabelach dla Polski. Według obliczeń przeprowadzających badanie wynika, że najbardziej zagrożonymi województwami pod względem zażywania dopalaczy jest: województwo dolnośląskie, łódzkie, lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie; pod względem palenia marihuany: dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, lubuskie, łódzkie, pomorskie, śląskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie; pod względem spożywania najmocniejszego alkoholu, jakim jest wódka: lubelskie, świętokrzyskie, wielkopolskie, a także kujawsko-pomorskie.
- 2) Na 294 zbadane gminy w zaledwie 14 uczniowie zadeklarowali, że nigdy nie brali dopalaczy; w 10, że nigdy nie palili marihuany i w 3, że nigdy nie pili wódki. Są to raczej małe gminy, a wynik może być sfalszowany niską liczebnością badanych. Należy jednak pamiętać, że nawet jeden przypadek zażycia dopalaczy czy różnego rodzaju środków psychoaktywnych, w połączeniu z agresją, może doprowadzić do tragicznych w skutkach wydarzeń, jakie miały miejsce wiosną 2019 roku w Warszawie, czego skutkiem była tragiczna śmierć młodego człowieka.

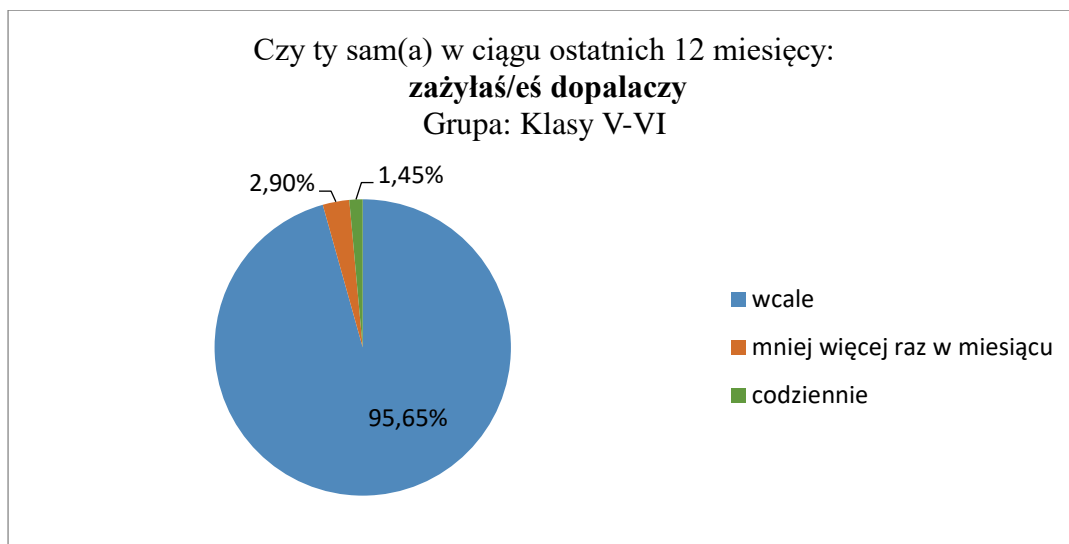
Na problem przemocy w odniesieniu do raportów gminnych należy patrzeć z perspektywy porównawczej. Spośród ogółu badanych mniej więcej co trzeci uczeń przynajmniej raz na tydzień spotyka się z agresją fizyczną i psychiczną. Dużą pomocą służą programy profilaktyczne dostępne na stronie <http://www.trzewyumysl.pl>, wśród których znajdują się materiały do pracy z młodzieżą. Analizy przeprowadzających badanie wskazują, że problem przemocy fizycznej i emocjonalnej jest skorelowany z rodzajem gminy oraz sytuacją materialną uczniów. Okazuje się, że zarówno z przemocą fizyczną, jak i emocjonalną częściej spotykają się uczniowie gmin miejskich niż wiejskich, częściej ze szkół zlokalizowanych w miastach do 20 tys. mieszkańców oraz powyżej 100 tys. mieszkańców. Poza tym ze zjawiskiem jakiegokolwiek przemocy częściej mają do czynienia uczniowie gorzej oceniający warunki materialne swojej rodziny.

Z kluczowych zagadnień uzyskanych podczas przeprowadzania ogólnopolskiej Społecznej Diagnozy Uczniów 2018 pt. „Lustro” dotyczących Gminy Sicienko warto przytoczyć dane, które odnoszą się do spożywania alkoholu oraz zażywania narkotyków i środków odurzających przez uczniów uczęszczających do szkół należących do Gminy Sicienko. W badaniu ankietowym wzięło udział 69 uczniów z klas V-VI oraz 86 uczniów z klas VII-VIII. Łącznie w całej Polsce w badaniu uczestniczyło 70.185 uczniów (36.947 osób-klasy V-VI, oraz 33.238 osób- klasy VII-VIII).

Grupa badawcza: klasy V-VI (Gmina Sicienko)

Czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy:	wcale	mniej więcej raz w miesiącu	kilka razy w miesiącu	mniej więcej raz na tydzień	kilka razy w tygodniu	codziennie
zapaliłaś/eś papierosa	91,3	7,25	0	0	1,45	0
zapaliłaś/eś marihuanę	97,1	2,9	0	0	0	0
zażyłaś/eś dopalaczy	95,65	2,9	0	0	0	1,45





Z analizy wyników badań wynika, że 91,3 % uczniów klas V-VI wcale nie zapaliło papierosa w ciągu ostatnich 12 miesięcy, co stanowi 63 osoby, 5 osób (7,25%) natomiast zaznaczyło, iż mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej zapaliło papierosa. Porównując do danych krajowych 93,9% badanych odpowiedziało, że nie zapaliło papierosa, co w skali kraju stanowi 34.693 osoby, a mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej odpowiedziało 2,9 % ankietowanych.

W pytaniu dotyczącym zapalenia marihuany 97,1 % respondentów z Gminy Sienko odpowiedziało, że wcale nie zapaliło. Odnosząc się do danych krajowych są one bardzo zbliżone, gdyż 97,5 % badanych odpowiedziało tak samo.

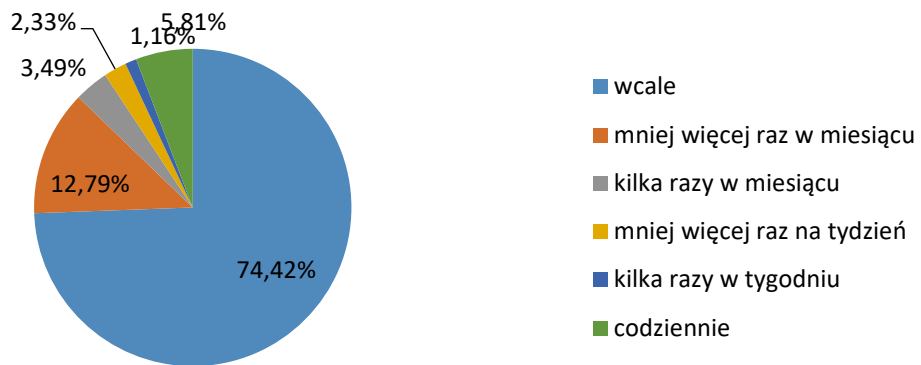
Kolejnym pytaniem było czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy zażyłaś/aś dopalaczy. 96,65 % ankietowanych udzieliło odpowiedzi, że wcale nie zażywało dopalaczy, 2,9%- mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej i 1,45% codziennie ( 1 osoba). W skali kraju 97,6 % osób zaznaczyło taką odpowiedź, stanowi to 36.060 osób. Natomiast 443 osoby odpowiedziały, że zażywają dopalacze codziennie.

Z analizy badań wynika, że dane gminne i krajowe kształtują się na bardzo podobnym poziomie.

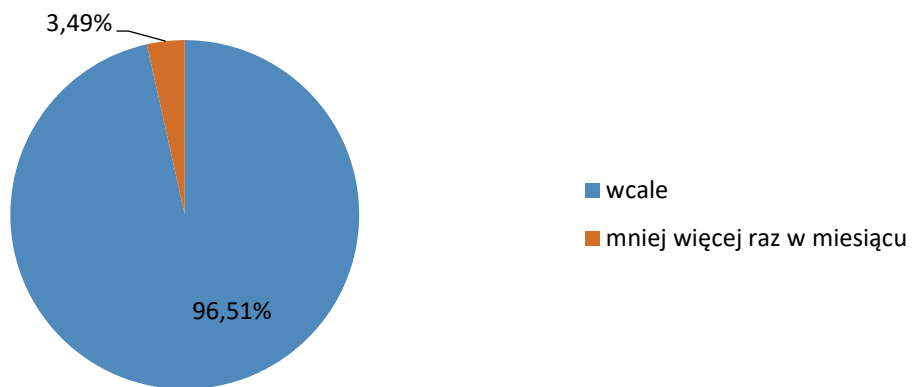
Grupa badawcza : klasy VII-VIII (Gmina Sienko)

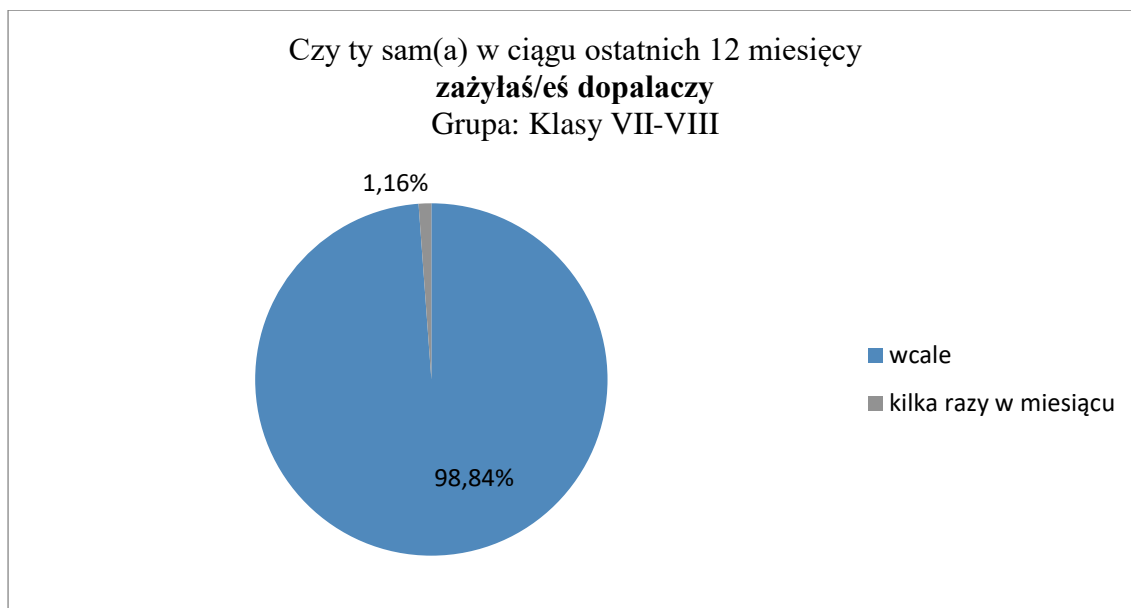
Czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy:	wcale	mniej więcej raz w miesiącu	kilka razy w miesiącu	mniej więcej raz na tydzień	kilka razy w tygodniu	codziennie
zapaliłaś/eś papierosa	74,42	12,79	3,49	2,33	1,16	5,81
zapaliłaś/eś marihuanę	96,51	3,49	0	0	0	0
zażyłaś/eś dopalaczy	98,84	0	1,16	0	0	0

Czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy  
**zapaliłaś/eś papierosa**  
Grupa: Klasy VII-VIII



Czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy  
**zapaliłaś/eś marihuane**  
Grupa: Klasy VII-VIII





Analizując wyniki badań w grupie uczniów klas VII-VIII na terenie Gminy Sicienko należy już na wstępie zauważyć, iż starsi uczniowie częściej mieli do czynienia z używkami oraz zażywali alkohol, niż młodsi dzieci.

Wyniki badań wskazują, iż 74,42 % (64 osoby) badanych wcale nie zapaliło papierosa, ale już 12,79 % (11 osób) ankietowanych mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej papierosa zapaliło. Należy również zauważyć, że 5,81% ankietowanych ( 5 osób) codziennie pali papierosy.

Z badań uczniów klas VII-VIII z całego kraju wynika, że 80% uczniów wcale nie zapaliło papierosa, mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej 8,5 % ankietowanych, natomiast 4,7 % uczniów pali papierosy codziennie. Porównując dane gminne z wynikami krajowymi, trzeba zauważyć, że dane gminne wskazują, iż więcej dzieci ma do czynienia z papierosami w naszej gminie niż odnieść to do danych krajowych. Dane wskazują, iż jest to niepokojące zjawisko i należy podjąć działania, które by eliminowało ten problem.

Kolejne pytanie jakie zadano uczniom było: czy ty sam(a) w ciągu ostatnich 12 miesięcy zapaliłaś/eś marihuanę. 96,51 % (83 osoby) odpowiedziało, że wcale nie zapaliło, a 3,49 % osób (3 osoby) mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej. Odnosząc się do danych uzyskanych z kraju, to Gmina Sicienko kształtuje się na lepszym poziomie, czyli mniej osób miało do czynienia z marihuaną. Jeżeli chodzi o kwestię zażywania dopalaczy to jedynie jedna osoba z terenu Gminy Sicienko odpowiedziała, że kilka razy w miesiącu zażywała dopalacze, a 85 osób wcale ich nie zażywało w ciągu ostatnich 12 miesięcy. W kraju dane kształtują się następująco: 95,8 % ( 31 842 osoby) badanych wcale nie zażywało dopalaczy w ciągu ostatnich 12 miesięcy, 0,9% mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej, 0,4 % respondentów odpowiedziało, że kilka razy w miesiącu zażywało dopalacze, 0,4 % osób mniej więcej raz na tydzień, 0,2% kilka razy w tygodniu i 2,3 % ankietowanych wskazało, iż codziennie zażywało dopalacze.

Odnosząc wyniki do skali krajowej należy zauważyć, że wyniki gminne kształtują na podobnym poziomie, co oznacza, iż problem spożywania alkoholu przez młodzież jest problemem ogólnopolskim i należy poświęcić mu więcej uwagi.

### **3. ZADANIA PRZYJĘTE DO REALIZACJI W 2022 ROKU.**

#### **Harmonogram realizacji: cały rok, od I-XII**

---

#### **1. Zwiększenie dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem**

- 1.1. Udzielanie w Rodzinnym Punkcie Konsultacyjnym osobom uzależnionym bezpłatnej pomocy: prawnej, psychologicznej, lekarza psychiatry, psychoterapeuty oraz wszelkich informacji dotyczących możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy osobom uzależnionym lub zagrożonym uzależnieniem.
- 1.2. Upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin przez bieżącą aktualizację baz danych i ich udostępnianie.
- 1.3. Prowadzenie działań edukacyjnych, w tym kampanii społecznych, adresowanych do różnych grup docelowych, w szczególności do dzieci, młodzieży i rodziców na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP, a także z pozamedycznego stosowania produktów leczniczych, których używanie może prowadzić do uzależnienia.

#### **2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej**

- 2.1. Udzielanie w Rodzinnym Punkcie Konsultacyjnym rodzinom, u których występują problemy narkomanii pomocy: prawnej, psychologicznej, lekarza psychiatry, specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenie dyżuru przy „Telefonie zaufania”.

#### **3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:**

- 3.1. Realizacja programów profilaktycznych, m.in. „Unplugged-Bez wspomaganie”.
- 3.2. Udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach profilaktyczno- edukacyjnych uwzględniających problematykę zagrożeń narkomania.
- 3.3. Poszerzanie i udoskonalanie oferty profilaktycznej poprzez wdrażanie programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności adresowanych do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
- 3.4. Promowanie zdrowego stylu życia, wolnego od narkotyków i innych używek poprzez umożliwienie dzieciom i młodzieży aktywnego sposobu spędzania

wolnego czasu – finansowanie dodatkowych zajęć rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży.

#### **4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii:**

- 4.1. Prowadzenie doskonalenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczącego wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, NSP oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej.
- 4.2. Wdrażanie programów o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności rozwijających kompetencje wychowawcze i profilaktyczne rodziców i osób pracujących z dziećmi i młodzieżą sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży.
- 4.3. Finansowanie szkoleń, kursów, narad dla nauczycieli, pedagogów, dyrektorów szkół pracowników socjalnych członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego;
- 4.4. Zakup materiałów niezbędnych do realizacji *Programu*.
- 4.5. Współpraca z Policją w celu prowadzenia wspólnych działań profilaktycznych.
- 4.6. Wspieranie działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej prowadzonej w szkołach.

#### **5. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego:**

Udzielanie wsparcia socjalnego przez GOPS w Sicienku zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

## **4. PEŁNOMOCNIK WÓJTA DS. REALIZACJI PROGRAMU**

---

Zgodnie z art. 10 ust. 4 i 5 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, niniejszy program będzie realizowany przez Urząd Gminy w Sicienku, w tym przez pełnomocnika Wójta ds. realizacji programu.

## **5. FINANSOWANIE PROGRAMU**

---

Źródłem finansowania zadań są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na obrót alkoholem. Opłaty te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację zadań określonych w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii i zgodnie z art. 18<sup>2</sup> ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nie może być przeznaczony na inne cele.

Wydatkowanie środków - dział 851 „Ochrona zdrowia”, rozdział 85153 - Przeciwdziałanie narkomanii. Kwota przeznaczona na ten cel: 12.000,00 zł.

<b>Zadania:</b>	<b>Plan:</b>	
<b>Wynagrodzenia bezosobowe</b>	1 000,00	
<b>Zakup materiałów</b>	2 000,00	
<b>Zakup usług pozostałych</b>	6 500,00	
<b>Różne wydatki na rzecz osób fizycznych</b>	500,00	
<b>Szkolenia</b>	1 000,00	
<b>Zakup środków żywności</b>	1 000,00	
<b>Razem</b>	<b>12 000,00</b>	

## **Uzasadnienie**

Zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29.07.2005 o przeciwdziałaniu narkomanii, podjęcie uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii jest niezbędne w celu prowadzenia działań związanych z profilaktyką narkomanii, które należą do zadań własnych gmin. Realizacja zadań prowadzona jest w postaci gminnego programu uchwalanego przez Radę Gminy.

Źródłem finansowania zadań są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na obrót alkoholem. Opłaty te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację zadań określonych w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii i zgodnie z art. 18<sup>2</sup> ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nie może być przeznaczony na inne cele.

Wydatkowanie środków - dział 851 „Ochrona zdrowia”, rozdział 85153 - Przeciwdziałanie narkomanii. Kwota przeznaczona na ten cel w 2022 r.: 12.000,00 zł.